

פניני הפרשה

שופטים

עלון מס' 1153

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

כאן רואים רק בחושך

הציווי להעמיד שופטים ושוטרים, פונה בתחילת פרשתנו לכל איש מישראל. מבאר הספורנו כי הציווי ניתן באופן פרטי "תתן לך", כי אם העם מעמידים שופטים ושוטרים הגונים, אזי כל העם מתוקן. ולכן זה יסוד העמדת האמת והצדק, שרק בזה תתקיים הממלכה, ועל כל יחיד להשתייך למקום שיש בו שופטים ושוטרים הגונים, כדי לזכות ב"למען תחיה וירשת את הארץ". שלמה המלך בקהלת מדמה את האדם ל"עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים". במדרש מבאר כי גוף האדם משול ל"עיר קטנה", ו"אנשים בה מעט" זה יצר הטוב אשר אין לו ידידים רבים, ויצר הרע נראה כמלך גדול, כי הוא ותיק וקבוע באדם מיום הולדו כנאמר "יצר לב האדם רע מנעוריו", ו"בנה עליה מצודים", כל פיתויי העולם, הנה. והנה "בא איש מסכן חכם ומלט את העיר בחכמתו" זה היצר הטוב. שואל רבי חיים שמואלביץ בספר "שיחות מוסר" איך הצליח האיש המסכן להציל את העיר מהמלך הגדול, הרי אין לו כח כנגד גבורתו? אלא שהוא גילה לתושבי העיר שכל המצודים הם בסך הכל דמיון פורה, והמלך הגדול מאיים ומבהיל, אך אין לו כל אחיזה אמיתית בהם. הוא נראה כבלון נפוח, שחור קטן מסוגל לפוצצו למרות גדלו. כך פיתויי העולם הם דברים רגועים.

הגה"צ רבי יהודה לייב חסמן ז"ע המשיל על כך משל נאה: כפרי אחד לא יצא כמעט בחייו מן הכפר בו היה חי, והנה יום אחד הזדמן לעיר הגדולה בה מצוי הכל בכל מכל. עבר ברחוב ועיניו הסתנווורו, מרחוק הבחין בדבר שלא ראה בחייו, אולם גדול בו מקרינים שקופיות, ושם יושבים אנשים רבים וצופים בתמונות מוקרנות על הקיר... מיד אמר לעצמו, כזה דבר פלא, אני חייב לרכוש כרטיס. אחר שרכש הכרטיס, נכנס בהססנות והביט לצדדים: באולם היה חושך מוחלט, ועל הקיר ראו בני אדם הולכים, עומדים, יושבים... כיון שעמד מרחוק – בכניסה, לא יכול היה לראות טוב את האנשים המתרוצצים על הקיר הענק. מה עשה? בכיסו היה פנס גדול, מיהר והוציאו, הדליק וכיוון אל הקיר "כשיש תאורה וודאי שהראיה קלה יותר" הרהר. צעקות זעם נשמעו מכל עבר: "מה זה, מה זה", כמעט חכו אותו: "שוטה! תכבה מהר את הפנס! אתה מאיר ומפריע באמצע!". מה קרה? קיר חלק, לא ראו כלום, אין תמונות, אין כלום. האנשים שעל הקיר נעלמו, אולי ברחו. והוא מיתמם בשלו "מה אתם רוצים ממני, גם לי מגיע לראות, שילמתי את מלוא המחיר". היה שם אדם חכם, שהבין כי לא מדובר ברשע אלא באדם שאינו מבין את משמעות מעשיו. קם ממקומו, תפס בדש מעילו והסביר לו "כאן רואים רק כשיושבים בחושך, כשיש אור לא רואים כלום"... והנמשל: גם העולם הזה רואים רק בחושך. בחשיכה הכל נראה כל כך מאיר כל כך נוצץ, אבל כאשר מאירים קצת לראש, זורקים קרן אור ללב, מנסים להתבונן שואלים כמה שאלות, מתעמקים – מיד מסתלקות כל התמונות!... כי הן היו תמונות של כלום, רק כאילו. וזה מה שעשה האיש החכם, גילה את האור, וממילא הדמיון נגזר ונעלם.

יעה טובה	יחיד ומיוחד
כדי שהילדים ישתתפו בזמירות שבת, קנו ספר זמירות אישי לכל ילד.	החודש היחיד שלא מברכים "ברכת החודש" תשרי. והסיבה מפני שממילא הכל יודעים עליו, שהוא יום טוב של ראש השנה (שער הציון סי' תי"ז ס"ק ב'). ובספר המנהגים כתב שהטעם כדי לערוב את השטן שלא ידע בדיוק מתי יחול ראש השנה, ויש לכך רמז בכתוב "בכסה ליום חגנו", שזמנו של ראש השנה צריך להיות מכוסה.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"צריך אדם להשתדל לכתוב חידושי תורה ולזכות בהם את הרבים, כדי שעל ידי זה יהיו עושים פירות ויקיים מצות פריה ורביה בתורה".

(מגיד חדשות "ח"י עמ' רע"ז).

ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה (ית. ג.)

פירש רש"י: דורשי רשומות היו אומרים, זרוע תחת יד, שנאמר "ויקה רומח בידו", לחיים, תחת תפלה שנאמר "ויעמוד פנחם ויפלל", והקבה, תחת "האשה אל קבתה". ע"כ. ויש לדעת אם כן למה בשוחט היה אינו נותן מתנות אלו? ואפשר דדוקא בדבר הקרב על המזבח, שזה התורה נתנה לקרבן כפרה במקום האדם (וכמ"ש הרמב"ן בפרשת ויקרא בטעם הקרבנות), וכן כאן זה ענין כפרה. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים (כ' א')

נראה לענ"ד בס"ד לדרוש פסוק זה על ענין התשובה, שהנה אין לך אויב גדול יותר מיצר הרע, הוא השטן הוא מלאך המות, כדאיתא במסכת בבא בתרא (דף ט"ז ע"א), וסוס הוא הגם בכל החיות כמבואר בגמ' פסחים (דף קי"ג ע"ב). ע"ש. וגם בזוה"ק פרשת בשלח (דף נ"ט ע"א) על הפסוק סוס ורכבו רמה בים רמוז הכוונה שה' נקם גם במלאכים הממונים על מצרים. והא לך לשון הזוה"ק שם: ותנינן לא עביד קוב"ה דינא לתתא עד דיעבד בשולטניהון לעילא. הדא הוא דכתיב יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. ע"כ. וא"כ אפשר שסוס רומז למלאכי החבלה הנוצרים מעוונותיו של האדם והולכים ומקטרגים על ישראל ח"ו. וידוע שבחודש אלול שהוא הודש הרחמים והסליחות התשובה מועילה יותר מכל השנה. והנה תמצא שראשי התיבות "אויבך וראית סוס" עולים כגימטריא אלול, והיינו שבחודש זה בפרט ראוי לך לקרוא תגר על יצרך ולשוב בתשובה. ומה שאמר וראית סוס ורכב עם רב ממך, נראה לי לבאר דרצונו לומר לכשתתבונן ותראה את עצמך מלא בעבירות ומוקף במלאכי חבלה שנבראו מן העוונות, עלול אתה לחשוב שהם רבים ממך ולא תוכל להם, ותבוא על ידי זה לידי יאוש ח"ו. לזה הזהיר "לא תירא מהם", ראשי תיבות מהמלאכים הנוצרים מהעבירות, אלא תזכור כי ה' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים, רצונו לומר שגם במצרים הייתם ערומים מן המצוות וקטרגו עליכם המלאכים ואמרו הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ואעפ"כ ה' הצילך והוציאך משם, והכא נמי אם תחזור בתשובה שלמה בכל לבבך לא תירא מהם, שבודאי תינצל מהם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

אתה בוחר במה לעמול!

המשתכרים יפה?

אלא, הכוונה על שכר שמקבלים מאת הבורא על העמל בעולם הזה. הם שבזבזו את עמלם על חיי שעה, באים למעלה ומצפים לקבל שכר על כל עמלם. אומרים להם בשמים: "כאן מקבלים שכר רק על עמל רוחני". לעומתם, אנו שהתגברנו על יצרנו ובחרנו לנתב את העמל שהושת עלינו מיום הלידה ללימוד תורה, אנו מקבלים שכר גם על עצם העמל, אפילו שעמל זה נגזר עלינו מראש.

והטעים מרן הראשון לציון שליט"א שלכן הקדים ואמר "אנחנו עמלים והם עמלים", לומר שאין אדם שיכול להיפטר מן העמל, כי "אדם לעמל יולד", ועל כן הכל עמלים - גם אנו חובשי בית המדרש וגם הם יושבי קרנות. ואחרי שתיאר את המצב העובדתי שכל נוצר חייב לעמול, שב והסביר שעדיין יש בחירה לברור באיזה עמל לעמול, ומפרש ההבדל שבין עמלי תורה חובשי בתי מדרשות, לבין יושבי קרנות המבלים בהבל ימיהם ויגיעים לריק.

מרן הראשון לציון הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א בספרו "תומת ישרים" (מועדים עמ' תס"ט) מביא בשם הגאון רבי חיים רודריגו זצ"ל ביאור נפלא למה שנאמר "כי אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז): ה' קוצב לכל אדם בשעת לידתו כמה יעמול במשך ימי חייו לפי שורש נשמתו, ואין ביד האדם למעט או להרבות את מדת עמלו שנקבע לו. מה שכן בבחירה שלו - במה יעמול.

ועל זה שיבחו חכמים "אשרי מי שעמלו - בתורה" (ברכות י"ז ע"א). לא אמרו "אשרי מי שעמל בתורה", אלא הדגישו "עמלו" - אשרי מי שבחר לממש את "עמלו" שנקצב לו - "בתורה", במקום להשחית את עמלו על דברים בטלים.

ובזה פירש נפלא מה שאמרו (ברכות כ"ח ע"ב): "אנחנו עמלים והם עמלים. אנחנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר". והקשו המפרשים: איך ניתן לומר שהם עמלים ואינם מקבלים שכר, שעה שאנו רואים בעלי מלאכה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

שלא עשני הפכפך

הטעון. רבי ישועה הגיע מיד, וכשומעו את טענת המלך, יישב בפקחותו את דעתו בטוב טעם.

באותה תקופה, ביקש מלך צרפת לכבוש את תוניסיה, והמצב הבטחוני במדינה היה מתוח ורגיש. את עובדה זו ניצל הרב לטובת הענין.

"ברכת 'שלא עשני גוי'", הבהיר לביי, "מכוונת כלפי גוי כמסעוד-מוחמד, שבכדי למצוא חן בעיניך המלך, עושה עצמו כגוי, ומוכן למכור את אחיו היהודים על-לא-דבר!".

"מנין לך אדוני המלך" המשיך הרב "כי כשם שעשה הפכפך זה לאחיו היהודים, לא יעשה מחר או מחרתיים גם לממלכתך? ! וכי סמוך ובטוח אתה כי תמורת שוחד הגון, לא ימכור את סודות המלוכה לממשלת צרפת? !".

תשובת הרב מצאה חן בעיני הביי, ומיד ציוה לגרש את היהודי המתאסלם מבית המלוכה.

אחד מן המשרתים בבית המלוכה בתונס, היה יהודי בשם 'מסעוד'. הכבוד והשררה העבירוהו על דעתו, וברצותו בכל מחיר למצוא חן בעיני אנשי המלוכה, המיר את דתו והתאסלם רחמנא ליצלן. ולא נתקררה דעתו עד ששינה שמו מ'מסעוד' ל'מוחמד'.

לא זו בלבד שנטש את דת אבותיו, אלא אף השליך אבן לתוך הבאר ממנה שתה, והחל לדבר סרה באחיו היהודים. ברצותו להרים קרנו בין גויי הארץ, ניצל את תפקידו הרם, והביא דיבת אחיו היהודים רעה לפני המלך הביי.

יום אחד, הופיע אותו רשע בפני המלך, ובפיו טענה: "היהודים האלה שאדוני המלך כה מחבב ואוהב, בזים לו בלבם ורואים בו ובעמו נחותי דרגה, והראיה, אגלה את אוזנו שבכל בוקר הם מברכים ברכה מיוחדת 'ברוך שלא עשני גוי'..."

שמע המלך והורע בעיניו. הזעיק מיד את הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל רבה של תונס לבירור הנושא

☺ זה לא חוק! ☺

אדם הולך לישון בשעה שמונה בערב, ומתעורר בשעה שמונה ועשרה בערב שלמחרת.

מציין בשעון, ומתאכזב: "רק עשר דקות ישנתי?!...!", וחוזר לישון...

☺ חוק חוק אלא... ☺

"עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך" (משלי ו, ט).

שמועה טובה תדשן עצם!

לאחר ציפיה ארוכה, שמחים אנו לבשר כי הכרך השלישי בסדרת

שו"ת "מקור נאמן"

ראה אור עולם!

כרך זה התברך בכפליים לתושיה - אלפיים שאלות ותשובות מרתקות בנושאים רבים ומגוונים

מאוצרו הבלתי נדלה של מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

זכינו שהתשובות בספר התפרסמו לראשונה בעלוננו במדור "אור המאיר".

להזמנה: 050-4158565

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם יש ענין להיקבר בבית קברות שקבורים בו צדיקים?
תשובה: אם הוא ראוי, אחרת יגרשו אותו משם. וכמ"ש בסידור מחזור ליוהכ"פ (מנהג תונס) שיש הרבה שרוצים להוסיף באזכרה לקרוביהם "במתבתא דאביי ורבא", ואינם יודעים שבגן-עדן יגרשו אותם משם...

שאלה: האם מותר לשמוע קול אחותו פנויה או נשואה כששרה, ובפרט בלילות שבת וכדומה ששרים כל המשפחה אשת חיל ואתקינו וכו' ביחד.

תשובה: מעולם לא הקפידו אצלנו להחמיר בזה, וע' שבת (דף י"ג סע"א) גבי עולא דמנשק לאחותיה וכו', ובסנהדרין (דף ס"ד ע"א) בפירש"י ד"ה אהני ביה וכו' דלא ליגרי בקריבתיה באמו ובאחותו וכו'. ע"ש. וכן יחוד עם אחותו לפרקים שרי מדינא כמ"ש במק"א בס"ד [ונדפס בשו"ת מגיד תשובה ח"ג האה"ע סי' א' – ד']. והרי מותר להסתכל באחותו, וה"ה דמותר לשמוע את קולה, שהקישן הכתוב כי קולך ערב ומראיך נאוה. וכן שמעתי בשם הרב מרדכי אליהו (שליט"א) שהורה להתיר. וע"ע להכה"ח (סי' תר"ג אות י"א) בשם המחבר"ר (שם סק"א) שיזהר מכל מיני קריבה ושחוק לנשים בכל אופן שיהיה וכו', וחזן מאחותו ואמו ובתו כולן שוות באיסור. ע"ש. ודו"ק. והא ודאי לא שייך קול באשה באמו ובתו. ומ"ש בספר חמדת ימים חלק יום טוב (פ"ד במוסגר) להחמיר בזה, היינו בכמה משפחות ביחד, אבל כששומע קול אשתו ובנותיו במשפחה אין בזה חשש. וזה לשונו: נכון לכל אשה כשרה יראת ה' בין שהיא נשואה בין שהיא פנויה וכו' שלא תשמיע קול בזמירות ולא בשום דבר בשום זמן כל זמן שמיסב עמה איש "שהיא ערוה עליו", רק שפתיה יהיו נעות וקולה לא ישמע וכו'. ע"כ. הא באשתו שרי. וכן בבנותיו הקטנות או באחיותיו כששרות אשת חיל וכדומה. וכן ראיתי למרן החיד"א בספר מורה באצבע (סי' ש"ח) שהתיר למייל בפורים עם קרובותיו ושאינן להחמיר בזה, ובלבד שלא יהיה בדרך היבוק זרועותיהם וכו'. ושם (סי' ש"ט) כתב שאיסור גדול לשמוע שירי נשים המשוררות דקול באשה ערוה וכו' ויודע נסתרות יגער בהם ויבושו כי היתה להם הנאה בקול ומראה ורית, ומי יודע כמה נכשלו, והשם הטוב יכפר בעד. ע"כ. ועם שראיתי מי שכתב שמ"ש בסימן ש"ח אינו מהחיד"א אלא מהמדפיסים, אין דבריו נכונים, כי מרן החיד"א הדפיס ספריו בחייו והגיה כל ספר כמה פעמים. ופעם אחת היתה אשה שבנה לומד בספרי ברסלב ואמרה שבנה סוגר אזניו ועיניו בליל שבת, שלא יסתכל ולא ישמע פיוטים של אמו. ועל זה נאמר "אל תהי צדיק הרבה". ודי בזה.

שאלה: בחור שהציעו לו בחורה ששם אביה דומה לשמו בשינוי קטן, כגון "אליה" ו"אליהו", האם יש לחוש בזה לצוואת ר"י החסיד?

תשובה: בספר שמירת הגוף והנפש ח"ב (עמוד תצז) כתב שאין להחמיר בזה. ושוב הביא שהרב יפה ללב (ח"ו דף נ') כתב שאליה ואליהו שם אחד הוא, כמו חזקיה וחזקיהו. ע"ש. ולכאורה יש להעיר שכן מציינו בדברי הימים ב' (כ"א ב') בבני יהושפט עזריה ועזריהו. הרי שבהפרש קטן כזה שפיר הוי שני שמות. ועיין בשו"ת שואל ונשאל ח"ב (אה"ע סי' ל"ה) שכתב שכיון ששמותיהם משונים (שזה חוותו וזה חותאני) גם ספר חסידים לא יקפיד. וקצת יש להוכיח כן מאיזה כתובים ומדברי רז"ל דבשינוי כל דהו קוראים את האה בשם זה ואחיו בשם זה. ע"ש. ומ"מ בשם אליה ואליהו ששניהם שם אחד ממש יש להקפיד.

שאלה: בערבי שירה עם כניסה בתשלום, האם מותר לתפוס מקום טוב לחברו שטרם הגיע, או שהוא הב לאחרים שכבר באו ושילמו? ומה הדין אם שילם על חברו קודם שבא חברו?
תשובה: אם שילם על חברו יכול לשמור מקום. וכל הערבים האלה מעריבים ערבים שלא בחכמה. וד"ל.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה ה"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל